

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
MELCHIOR WATHELET IŠVADA,
pateikta 2012 m. gruodžio 19 d.¹

Byla C-463/11

**L
prieš
M**

(Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg (Vokietija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Direktyva 2001/42/EB — Tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimas — Planų rūšių, kurių pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai, nustatymas — Direktyvos 2001/42 3 straipsnio 5 dalis — „Vidaus plėtos“ užstatymo planas, parengtas taikant nacionalinę procedūrą neatlikus aplinkosaugos vertinimo pagal Direktyvą 2001/42 — Užstatymo plano, dėl vertinimo klaidos kvalifikuoto kaip „vidaus plėtos“ planas, palikimas galioti — Direktyvos 2001/42 3 straipsnio veiksmingumas“

1. M savivaldybė priėmė užstatymo planą, kurį laikė atitinkančiu Vokietijos teisės aktuose nustatytas vadinamosios *pagreitintos* procedūros, pagal kurią, remiantis Sąjungos teise, plano rengėjas neprivalo atlikti aplinkosaugos vertinimo, taikymo sąlygas. Kadangi *Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg* (Badeno Viurtembergo aukštesnysis administracinis teismas (Vokietija)), į kurį kreipėsi L, galėtų konstatuoti, kad minėta procedūra taikyta neteisėtai, ar Direktyva 2001/42/EB² (toliau – SPAV direktyva (SPAV – strateginis pasekmių aplinkai vertinimas)) netektų veiksmingumo dėl kitos Vokietijos teisės nuostatos, kurioje nurodyta, kad [Statybos kodekse³] nustatytų formos ir procedūrinių reikalavimų pažeidimas neturi reikšmės [užstatymo] plano galiojimui“?

2. Taigi prašymu priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismo prašoma išaiškinti SPAV direktyvos 3 straipsnio 4 ir 5 dalis. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme nagrinėjamoje byloje ieškovas L siekia, kad taikant abstrakčios normų kontrolės procedūrą būtų panaikintas „vidaus plėtos užstatymo planas“⁴, kurį priėmė atsakovė pagrindinėje byloje – M savivaldybė.

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — 2001 m. birželio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/42/EB dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimo (OL L 197, p. 30; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 6 t., p. 157).

3 — Statybos kodeksas (*Baugesetsbuch*) pagal 2004 m. rugsėjo 23 d. paskelbtą redakciją (*BGBI.* 2004 I, p. 2414), iš dalies pakeistas 2011 m. liepos 22 d. įstatymu (*BGBI.* 2011 I, p. 1509, toliau – *BauGB*).

4 — Vokiečių kalboje „Bebauungsplan der Innenentwicklung“. Iš tikrųjų ši sąvoka paremta Vokietijos urbanistikos teisės sąvoka „Innenbereich“ (vidaus sektorius), reiškiančios vietovės dalis, kurios jau sudaro aglomeraciją (Vokietijos Statybos kodekso (*Baugesetzbuch*, toliau – *BauGB*) 34 straipsnis).

I – Teisinis pagrindas

A – Sąjungos teisė

3. SPAV direktyvos 3 straipsnyje, kuriame nustatyta jos taikymo sritis, nurodyta:

„1. 2–4 dalyse nurodytų planų ir programų, kurių pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai, aplinkos [aplinkosaugos] vertinimas atliekamas pagal šios direktyvos 4–9 straipsnius.

2. Laikantis 3 dalies nuostatų, atliekamas toliau išvardytų planų ir programų aplinkos [aplinkosaugos] vertinimas:

- a) kurie rengiami žemės ūkiui, <...> miestų ir kaimų planavimui ar žemės naudojimui ir kurie nustato tolesnio projektų, išvardytų [1985 m. birželio 27 d.] Direktyvos 85/337/EEB [dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (OL L 175, p. 40; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 s., 1 t., p. 248)] I ir II prieduose, vystymo pagrindus [ir kuriuose apibrėžiamas pagrindas, pagal kurį ateityje gali būti leista įgyvendinti Direktyvos 85/337/EEB I ir II prieduose išvardytus projektus], arba
- b) kurių atžvilgiu nustatoma, atsižvelgiant į galimas jų pasekmes teritorijai, kad būtina atlikti vertinimą pagal Direktyvos 92/43/EEB 6 ir 7 straipsnius.

3. 2 dalyje nurodytų planų ir programų, taikomų nedideliuose plotuose vietiniu lygiu, ir nedidelių 2 dalyje nurodytų planų ir programų pakeitimų aplinkos [aplinkosaugos] vertinimas atliekamas tik tada, kai valstybės narės nustato, kad jų pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai.

4. Valstybės narės nustato, ar kitų, nenurodytų 2 dalyje, planų ir programų, kurie nustato tolesnio projektų vystymo pagrindus [kuriuose apibrėžiamas pagrindas, pagal kurį ateityje gali būti leista įgyvendinti projektus], pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai.

5. Valstybės narės 3 ir 4 dalyse nurodytų planų ar programų galimą pasekmių reikšmingumą aplinkai nustato išnagrinėdamos kiekvieną konkretų atvejį arba patikslindamos [nustatydamos] planų ir programų rūšis, arba derindamos abu šiuos metodus. Tuo tikslu valstybės narės visais atvejais atsižvelgia į atitinkamus II priede nurodytus kriterijus, užtikrindamos, kad ši direktyva būtų taikoma planams ir programoms, kurių pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai.

<...>“

4. SPAV direktyvos II priede išvardyti jos 3 straipsnio 5 dalyje nurodytų galimų pasekmių reikšmingumo nustatymo kriterijai.

B – Vokietijos teisė

5. *BauGB* 1 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad rengiant bendruosius miestų plėtros planus reikia visų pirma atsižvelgti į:

„<...>

7) aplinkosaugos interesus, įskaitant gamtos apsaugą ir kraštovaizdžio išsaugojimą, pirmiausia:

<...>

b) išsaugojimo tikslus ir *Natura 2000* teritorijų apsaugą, kaip tai suprantama pagal Federalinį aplinkos apsaugos įstatymą (*Bundesnaturschutzgesetz*),

<...>

d) su aplinka susijusias pasekmes kultūros paveldui ir kitam materialiajam turtui,

<...>“

6. *BauGB* 1 straipsnio 7 dalyje nurodyta, kad „rengiant bendruosius miestų plėtros planus reikia tinkamai suderinti tiek viešuosius ir privačiuosius interesus, tiek ir viešuosius, ir privačiuosius interesus tarpusavyje“.

7. Bendrieji miestų plėtros planai rengiami, papildomi ar keičiami pagal „*įprastą* procedūrą“ (*BauGB* 2 ir paskesni straipsniai), nebent būtų galima taikyti „*supaprastintą* procedūrą“ (*BauGB* 13 straipsnis) arba vidaus plėtros užstatymo planų atveju – „*pagreitintą* procedūrą“ (*BauGB* 13a straipsnis).

8. SPAV direktyva į Vokietijos teisę perkelta „Įstatymu dėl urbanistikos srities teisės aktų suderinimo su Europos teise“⁵. Šiuo įstatymu aplinkosaugos vertinimas įtrauktas į *įprastą* bendrųjų miestų plėtros planų rengimo procedūrą.

9. Dėl šios *įprastos* procedūros *BauGB* 2 straipsnyje „Bendrųjų miestų plėtros planų rengimas“ nustatyta:

„<...>

3. Rengiant bendruosius miestų plėtros planus reikia nustatyti ir įvertinti interesus, kurie turi reikšmės siekiant suderinti [be kita ko, viešuosius ir privačiuosius interesus⁶].

4. Aplinkosaugos vertinimas atliekamas dėl aplinkosaugos interesų, nurodytų 1 straipsnio 6 dalies 7 punkte ir 1a straipsnyje; atliekant minėtą vertinimą nustatomos galimos reikšmingos pasekmės aplinkai, kurios aprašomos ir įvertinamos aplinkosaugos ataskaitoje <...>. Savivaldybė dėl kiekvieno bendrojo miesto plėtros plano nustato, kokie turi būti derintinų interesų nustatymo apimtis ir tikslumo lygis. Aplinkosaugos vertinimas grindžiamas tuo, ko galima pagrįstai reikalauti atsižvelgiant į turimas žinias ir visuotinai pripažintus vertinimo metodus, taip pat į bendrojo miesto plėtros plano turinį ir tikslumo lygį. Į aplinkosaugos vertinimo išvadą turi būti atsižvelgiama atliekant derinimą. <...>“

10. Dėl *supaprastintos* procedūros *BauGB* 13 straipsnio 3 dalies pirmame sakinyje nurodyta, kad „[j]i taikoma *neatliekant aplinkosaugos vertinimo* pagal 2 straipsnio 4 dalį, nerengiant aplinkosaugos ataskaitos pagal 2a straipsnį, nenurodant turimos su aplinkosauga susijusios informacijos pagal 3 straipsnio 2 dalies antrą sakinį ir nepateikiant glaustos deklaracijos pagal 6 straipsnio 5 dalies trečią sakinį ir 10 straipsnio 4 dalį. 4c straipsnis netaikomas <...>“.

5 — *Europarechtsanpassungsgesetz Bau*. 2004 m. birželio 24 d. įstatymas (*BGBI*. 2004 I, p. 1359).

6 — Žr., be kita ko, šios išvados 6 punktą.

11. *BauGB* 13a straipsnyje „Vidaus plėtros užstatymo planai“ nustatyta:

„1. Naudmenims atkurti, užstatymui sutankinti ar kitoms vidaus plėtros priemonėms skirtas užstatymo planas („*Bebauungsplan der Innenentwicklung*“ – vidaus plėtros užstatymo planas) gali būti parengtas taikant *pagreitintą* procedūrą. Užstatymo planas pagal šią procedūrą gali būti rengiamas, tik jeigu jame nurodytas statybų plotas yra leistinas pagal Miestų plėtros taisyklių [*Baunutzungsverordnung*] 19 straipsnio 2 dalį arba iš viso apima:

- 1) mažiau kaip 20 000 kv. m <...> arba;
- 2) nuo 20 000 kv. m iki 70 000 kv. m, jei, remiantis apytikriu vertinimu, kuriame atsižvelgiama į šio įstatymo 2 priede nurodytus kriterijus, galima manyti, kad užstatymo planas negali lemti reikšmingų pasekmių aplinkai, į kurias reikia atsižvelgti atliekant derinimą pagal 2 straipsnio 4 dalies ketvirtą sakinį (išankstinis kiekvieno konkretaus atvejo nagrinėjimas) <...>.

<...>.

2. Vykstant *pagreitintai* procedūrai

- 1) pagal analogiją taikomos 13 straipsnio 2 dalies ir 3 dalies pirmo sakinio nuostatos, skirtos supaprastintai procedūrai;

<...>“

12. Taigi apibendrinant galima pasakyti, kad *BauGB* 13a straipsnyje nustatyti: pirma, kiekybinis kriterijus (didžiausia ploto riba) ir, antra, kokybinis kriterijus (planas turi būti „vidaus plėtros planas“)⁷.

13. *BauGB* 214 straipsnyje, kuris yra skirsnio „Planų palikimas galioti“ dalis, nurodyta:

„1. Šiame kodekse nustatytų formos ir procedūrinių nuostatų pažeidimas *turi reikšmės* teritorijų panaudojimo plano *galiojimui* ir taisyklėms, savivaldybių priimtoms taikant šį kodeksą, *tik jei*:

- 1) pažeidžiant 2 straipsnio 3 dalį, esminiai planavimo veikiamų interesų, kurie savivaldybei buvo ar turėjo būti žinomi, aspektai nebuvo tinkamai nustatyti ar įvertinti, jei šis trūkumas yra akivaizdus ir turėjo įtakos procedūros baigčiai;

<...>

2a. Užstatymo planams, parengtiems pagal *pagreitintą* procedūrą remiantis 13a straipsniu, be 214 straipsnio 1 ir 2 dalių, taikomos ir toliau išdėstytos nuostatos:

- 1) formos ir procedūrinių nuostatų bei nuostatų dėl užstatymo plano ir teritorijų panaudojimo plano santykio pažeidimas neturi reikšmės užstatymo plano galiojimui, *įskaitant atvejį, kai pažeidimas padarytas tuo, kad klaidingai įvertinta 13a straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje nustatyta sąlyga.* (Išskirta mano)

<...>“

7 — Atitinkamai *BauGB* 13a straipsnio 2 dalies antro sakinio 1 punktas ir 1 dalies pirmas sakiny.

II – Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

14. L yra žemės sklypų ir žemės ūkio valdos, esančių teritorijoje, susijusioje su pagrindinėje byloje ginčijamu užstatymo planu, savininkas.

15. 2005 m. rugsėjo 14 d. M miesto taryba nusprendė pagal įprastą procedūrą parengti užstatymo planą dėl teritorijos, didesnės nei susijusioji su planu, kuris yra ginčo dalykas, bet apimančios pastarąją, kad atliktų planavimą remdamasi esama urbanistine padėtimi ir papildytų naujais gyvenamaisiais rajonais priemiestyje.

16. Šis sprendimas buvo paskelbtas 2005 m. rugsėjo 16 dieną. Paskui vyko viešos konsultacijos, per kurias L ir kiti asmenys pareiškė prieštaravimus remdamiesi, be kita ko, aplinkos apsaugos pagrindais. *Landratsamt* (apylinkės taryba) nurodė atlikti pasekmių natūralioms buveinėms plotuose, esančiuose į pietus nuo tam tikro kelio S, vertinimą.

17. 2007 m. balandžio 25 d. M miesto taryba nusprendė dėl plotų, esančių į pietus nuo kelio S, vykdyti atskirą procedūrą.

18. 2008 m. balandžio 23 d. minėta savivaldybė patvirtino projektą dėl mažesnės teritorijos ir nusprendė parengti su juo susijusį užstatymo planą pagal *pagreitintą* procedūrą, nustatytą *BauGB* 13a straipsnyje.

19. Iš M sprendimo motyvų matyti, kad planas negali sukelti ilgalaikių neigiamų pasekmių aplinkai ir kad jame numatytas bendras maždaug 11 800 kv. m statybų plotas, o tai mažiau nei *BauGB* 13a straipsnio 1 dalies antro sakinio 1 punkte nustatyta riba.

20. 2008 m. balandžio 26 d. M miesto savivaldybė pateikė užstatymo planą visuomenės svarstymui, trukusiam vieną mėnesį, ir esant galimybei pateikti pastabas. Planą svarstant visuomenei, L ir kiti asmenys pakartojo savo prieštaravimus ir pareikalavo, kad būtų parengta aplinkosaugos ataskaita.

21. *Landratsamt* pažymėjo, kad nors aptariamas planas gali būti laikomas „vidaus plėtros planu“, kaip tai suprantama pagal *BauGB* 13a straipsnį, įtraukti į jį neužstatytus plotus, esančius aglomeracijos pakraštyje, tikrai nebuvo būtina. *Landratsamt* pridūrė, kad jai kyla abejonių dėl išvados, jog planas negali lemti neigiamų ilgalaikių pasekmių aplinkai.

22. 2008 m. liepos 23 d. M miesto taryba savivaldybės taisyklių forma patvirtino užstatymo planą. Šis sprendimas buvo paskelbtas 2008 m. rugpjūčio 2 dieną.

23. 2009 m. liepos 31 d. L prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateikė prašymą atlikti „abstrakčią normų kontrolę“ (*Normenkontrollantrag*). L tvirtino, kad ginčijamame užstatymo plane padaryta formos ir materialinės teisės pažeidimų. L pirmiausia teigė, jog savivaldybė neatsižvelgė į tai, kad ji urbanizuoja už aglomeracijos ribų esančias teritorijas. Todėl su aplinkos apsauga susiję interesai buvo nustatyti ir įvertinti klaidingai.

24. M savivaldybė ginčijo L teiginius ir tvirtino, kad pagreitinta procedūra, nustatyta *BauGB* 13a straipsnyje, taikyta teisėtai.

25. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad ginčijamas užstatymo planas nėra „vidaus plėtros“ planas, kaip tai suprantama pagal *BauGB* 13a straipsnį, todėl jo nebuvo galima priimti pagal *pagreitintą* procedūrą neatlikus aplinkosaugos vertinimo, nes dalis į planą įtraukto ploto yra už jau užstatytos teritorijos ribų, įskaitant statų šlaitą, esantį už gyvenvietės.

26. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad šis planas buvo klaidingai įvertintas, kiek tai susiję su (vadinamąja *kokybės*) sąlyga, nustatyta *BauGB* 13a straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje (t. y. turi būti vidaus plėtros planas), tačiau pagal *BauGB* 214 straipsnio 2a dalies 1 punktą šis įvertinimas minėto plano galiojimui neturi reikšmės.

27. Šiomis aplinkybėmis *Verwaltungsgericht Baden-Württemberg* abejoja, ar nėra peržengtos diskrecijos, valstybėms narėms suteikiamos pagal SPAV direktyvos 3 straipsnio 5 dalį, ribos, nes valstybė narė priima nacionalinės teisės nuostatas, lemiančias tai, kad paliekami galioti planai, priimti pagal pagreitiną procedūrą nesilaikant visų jos sąlygų, todėl nusprendžia sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar valstybė narė peržengia savo diskrecijos pagal [SPAV] direktyvos 3 straipsnio 4 ir 5 dalis ribas, jei teisės aktais, reglamentuojančiais savivaldybių rengiamus užstatymo planus, kuriuose nustatomas nedidelių teritorijų naudojimas vietos lygiu ir apibrėžiamas pagrindas, pagal kurį ateityje gali būti leista įgyvendinti projektus, bet kurie nepatenka į [SPAV] direktyvos 3 straipsnio 2 dalies taikymo sritį, atsižvelgdama į atitinkamus kriterijus, išvardytus [SPAV] direktyvos II priede, nustato ypatingos rūšies planą, dėl kurio apibrėžta ir didžiausia teritorijos ploto riba, ir kokybės sąlyga, numačiusi, viena vertus, kad rengiant tokį planą netaikomos paprastai užstatymo planams galiojančios procedūrinės aplinkosaugos vertinimo nuostatos, ir, kita vertus, kad šių procedūrinių taisyklių nuostatos tuo, kad savivaldybė neteisingai įvertino kokybės sąlygą, neturi reikšmės šio ypatingos rūšies užstatymo plano galiojimui?“

III – Vertinimas

A – Dėl prejudicinio klausimo svarbos pagrindinėje byloje kilusiam ginčui išspręsti

28. Aiškiai nepateikdama prieštaravimo dėl priimtino Vokietijos vyriausybė teigia, kad „mažai tikėtina“, jog prejudicinis klausimas būtų svarbus pagrindinėje byloje kilusiam ginčui išspręsti. M savivaldybė taip pat mano, kad dėl prejudicinio klausimo svarbos bylos baigčiai kyla abejonių.

29. Mano nuomone, visiškai akivaizdu, kad prejudicinis klausimas tam yra svarbus.

30. Iš tikrųjų šiuo atžvilgiu primintina⁸, kad remiantis nusistovėjusia teismo praktika per procedūrą pagal SESV 267 straipsnį tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į konkrečios bylos ypatumus turi įvertinti ir prejudicinio sprendimo būtinumą savo sprendimui priimti, ir Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą. Todėl kai pateikti klausimai yra susiję su Sąjungos teisės išaiškinimu, Teisingumo Teismas iš esmės privalo priimti sprendimą. Tačiau Teisingumo Teismas taip pat yra nusprendęs, kad išimtinėmis aplinkybėmis, siekdamas patikrinti savo paties kompetenciją, jis turi įvertinti sąlygas, kuriomis į jį kreipėsi nacionalinis teismas. Atsisakyti nuspręsti dėl nacionalinio teismo pateikto prejudicinio klausimo galima tik tada, jei akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinės bylos aplinkybėmis ar dalyku, jei problema hipotetinė arba jei Teisingumo Teismas neturi būtinos faktinės ir teisinės informacijos, kad naudingai atsakytų į jam pateiktus klausimus.

31. Tačiau nagrinėjamu atveju nėra akivaizdu, kad prašomas išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinės bylos aplinkybėmis ar dalyku.

8 — Žr., pavyzdžiui, 2010 m. kovo 18 d. Sprendimo *Gielen* (C-440/08, Rink. p. I-2323, 27–29 punktus ir juose nurodytą teismo praktiką). Taip pat žr. 2010 m. birželio 22 d. Sprendimo *Melki ir Abdeli* (C-188/10 ir C-189/10, Rink. p. I-5667, 27 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

32. Priešingai, iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą aiškiai matyti, kad atsakymas į Teisingumo Teismui pateiktą klausimą turi lemiamos reikšmės nacionalinio teismo sprendimui. Iš tikrųjų, jei Vokietijos teisės aktų leidėjas peržengė pagal SPAV direktyvą turimos diskrecijos ribas dėl pasekmių, kurias kartu sukelia, viena vertus, sprendimas atsisakyti aplinkosaugos vertinimo rengiant užstatymo planus⁹ ir, kita vertus, *BauGB* 214 straipsnio 2a dalies 1 punktas, pagal kurį lieka galioti užstatymo planai, kurių atžvilgiu buvo klaidingai pritaikyta pagreitinata procedūra ir leista neatlikti aplinkosaugos vertinimo, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turėtų galėti priimti sprendimą dėl prašymo atlikti normų kontrolę, netaikydamas vienos ar kitos iš aptariamų nacionalinės teisės nuostatų. Pastaruoju atveju kiltų nacionalinės teisės aktuose nustatyta pareiga dėl užstatymo planų atlikti aplinkosaugos vertinimą pagal *įprastą* procedūrą.

B – Dėl esmės

33. L ir Europos Komisija iš esmės mano, kad – susiejusi pagreitintą procedūrą (*BauGB* 13a straipsnis) su palikimu galioti planą, kuris buvo klaidingai įvertintas ir nėra vidaus plėtros planas (*BauGB* 214 straipsnio 2a dalies 1 punktas) – atitinkama valstybė narė peržengė jai pagal SPAV direktyvos 3 straipsnio 5 dalį suteiktos diskrecijos ribas. M savivaldybė ir Vokietijos vyriausybė, priešingai, mano, kad minėtos nacionalinės teisės nuostatos yra suderinamos su šios direktyvos 3 straipsnyje nustatytais reikalavimais. Graikijos vyriausybė, nors ir, atrodo, yra linkusi pritarti Vokietijos vyriausybės pozicijai, vis dėlto išvelgia grėsmę, kad nebus įgyvendintas šia direktyva siekiamas tikslas.

34. Išnagrinėjęs *BauGB* 13a straipsnio 1 dalies antro sakinio 1 punktą (1 antraštinė dalis) ir *BauGB* 214 straipsnio 2a dalies 1 punktą, taip pat šių dviejų nuostatų taikymą kartu (2 antraštinė dalis), aptarsiu Sąjungos teisės normas ir principus, kurie gali būti pažeisti šioje byloje, t. y. SPAV direktyvos veiksmingumas bei veiksmingumo, lojalaus bendradarbiavimo ir veiksmingos teisminės gynybos principai (3 antraštinė dalis). Baigiamosiose pastabose atmesiu M savivaldybės ir Vokietijos vyriausybės argumentus (4 antraštinė dalis).

1. *BauGB* 13a straipsnio 1 dalies antro sakinio 1 punktas (dėl pagreitintos procedūros taikymo rengiant vidaus plėtros užstatymo planus)

35. Prejudicinis klausimas, nors išdėstytas neglaustai (sakinį sudaro ne mažiau nei 17 eilučių), iš tikrųjų yra labai tikslus: ar valstybė narė peržengia jai pagal SPAV direktyvą suteiktos diskrecijos¹⁰ ribas, jei teisės aktais, reglamentuojančiais savivaldybių rengiamus užstatymo planus¹¹, atsižvelgdama į atitinkamus kriterijus, išvardytus šios direktyvos II priede, nustato ypatingą užstatymo plano rūšį¹², numaćiusi, pirma, kad rengiant tokį planą netaikomos paprastai užstatymo planams galiojančios procedūrinės aplinkosaugos vertinimo nuostatos, ir, antra, kad šių procedūrinių nuostatų pažeidimas¹³ neturi reikšmės šio ypatingos rūšies užstatymo plano galiojimui?

9 — Kaip tai suprantama pagal *BauGB* 13a straipsnio 1 dalies antro sakinio 1 punktą (*BauGB* 13a straipsnio 2 dalies 1 punktas, siejamas su 13 straipsnio 3 dalies pirmu sakiniu), kuris, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, nebuvo teisingai pritaikytas.

10 — Pagal šios direktyvos 3 straipsnio 4 ir 5 dalis.

11 — Kuriuose nustatomas nedidelių teritorijų naudojimas vietos lygiu, apibrėžiamas pagrindas, pagal kurį ateityje gali būti leista įgyvendinti projektus, ir kurie nepatenka į SPAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalies taikymo sritį.

12 — Dėl kurio apibrėžta ir kiekybinė sąlyga (t. y. nurodyta didžiausia teritorijos ploto riba), ir kokybės sąlyga (t. y. tai turi būti „vidaus plėtros“ planas). Žr. šios išvados 11 ir 12 punktus.

13 — Šiuo atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad savivaldybė klaidingai įvertino kokybės sąlyga.

36. Pirmiausia pažymėtina, kad pagrindinis SPAV direktyvos tikslas, kaip matyti iš jos 1 straipsnio, yra užtikrinti planų ir programų, galinčių turėti reikšmingų pasekmių aplinkai, aplinkosaugos vertinimą juos rengiant ir prieš priimant¹⁴.

37. Šioje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad dėl užstatymo planų Vokietijos teisės aktų leidėjas, remdamasis SPAV direktyvos 3 straipsnio 5 dalimi, nustatė, jog pagal *įprastą* procedūrą rengiant ar keičiant minėtus planus, taip pat siekiant juos papildyti, paprastai privaloma atlikti aplinkosaugos vertinimą¹⁵.

38. Tačiau šis įpareigojimas nesiejamas, be kita ko, su užstatymo planais, kurie atitinka vidaus plėtros kokybės sąlygą¹⁶ ir pagal kuriuos neviršijama ploto riba, nustatyta *BauGB* 13a straipsnio 1 dalies antro sakinio 1 punkte, nebent yra neatsižvelgimo pagrindas pagal *BauGB* 13a straipsnio 1 dalies ketvirtą ir penktą sakinius.

39. Sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nurodyta, kad taip Vokietijos teisės aktų leidėjas įgyvendino SPAV direktyvos 3 straipsnio 5 dalies pirmame sakinyje įtvirtintą teisę pasinaudodamas antrąja galimybe ir įtvirtino šią išimtį nustatęs ypatingą plano „rūšį“, kartu atsižvelgdamas – kaip reikalaujama pagal SPAV direktyvos 3 straipsnio 5 dalies antrą sakinį – į atitinkamus kriterijus, nurodytus šios direktyvos II priede. Pridurtina, kad Vokietijos vyriausybė savo rašytinėse pastabose taip pat patvirtino, jog minėta *BauGB* 13a straipsnio nuostata buvo priimta siekiant perkelti SPAV direktyvą, pirmiausia jos 3 straipsnio 5 dalies pirmame sakinyje numatytą antrąją galimybę.

40. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad taip Vokietijos teisės aktų leidėjui pasirinkus laikyti, kad šios rūšies planai iš esmės negali turėti reikšmingų pasekmių aplinkai, nėra peržengiamos diskrecijos, pagal SPAV direktyvos 3 straipsnio 5 dalį suteikiamos valstybėms narėms, ribos.

41. Šiuo atžvilgiu pažymėtina, kad iš Sprendimo *Valčiukienė ir kt.*¹⁷ – priimto visai netrukus po to, kai šioje byloje buvo pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą – matyti, jog pagal SPAV direktyvos 3 straipsnio 5 dalį valstybių narių turima diskrecija nustatyti tam tikras planų rūšis, kurios gali arba negali turėti reikšmingų pasekmių aplinkai, „ribojamas šios direktyvos 3 straipsnio 3 dalyje, skaitomoje kartu su to paties straipsnio 2 dalimi, įtvirtinus pareigą užtikrinti, kad būtų atliekamas planų, galinčių turėti reikšmingų pasekmių aplinkai, visų pirma dėl jų charakteristikų, pasekmių ir teritorijų, kurioms gali būti daroma įtaka, aplinkosaugos vertinimas“ (46 punktas).

42. Todėl ir pagal minėtą sprendimą (žr. 47 punktą) valstybė narė, nustatanti kriterijų, dėl kurio praktiškai visai planų kategorijai iš anksto netaikomas reikalavimas atlikti aplinkosaugos vertinimą, peržengia jai SPAV direktyvos 3 straipsnio 5 dalimi suteiktos diskrecijos ribas, nebent visi planai, kuriems daroma išimtis, remiantis atitinkamais kriterijais, kaip antai pirmiausia jų dalyku, jais apimamos teritorijos dydžiu arba susijusių gamtinių teritorijų pažeidžiamumu, gali būti laikomi negalinčiais turėti reikšmingų pasekmių aplinkai.

14 — Žr. 2010 m. birželio 17 d. Sprendimą *Terre wallonne ir Inter-Environnement Wallonie* (C-105/09 ir C-110/09, Rink. p. I-5611, 32 punktas), 2011 m. rugsėjo 22 d. Sprendimą *Valčiukienė ir kt.* (C-295/10, Rink. p. I-8819, 37 punktas), taip pat 2012 m. vasario 28 d. Sprendimą *Inter-Environnement Wallonie ir Terre wallonne* (C-41/11, 40 punktas).

15 — *BauGB* 2 straipsnio 4 dalis.

16 — *BauGB* 13a straipsnio 1 dalies pirmas sakiny. Šiuo atžvilgiu žr. teismo praktiką, susijusią su dydžio ribų, kaip vienintelio kriterijaus, neteisėtumu – analogiškos 1985 m. birželio 27 d. Tarybos direktyvos 85/337/EEB dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (OL L 175, p. 40; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 1 t., p. 248) 4 straipsnio 2 dalies antros pastraipos nuostatos atveju, – be kita ko, 1996 m. spalio 24 d. Sprendimą *Kraaijeveld ir kt.* (C-72/95, Rink. p. I-5403), 1998 m. spalio 22 d. Sprendimą *Komisija prieš Vokietiją* (C-301/95, Rink. p. I-6135), 1999 m. rugsėjo 21 d. Sprendimą *Komisija prieš Airiją* (C-392/96, Rink. p. I-5901) ir 2009 m. liepos 16 d. Sprendimą *Komisija prieš Airiją* (C-427/07, Rink. p. I-6277).

17 — Minėtas sprendimas (46 ir 47 punktai). Taip pat žr. 2006 m. kovo 16 d. Sprendimą *Komisija prieš Ispaniją* (C-332/04, 77–81 punktai).

43. Atsižvelgdamas į nurodytą teismo praktiką nesu įsitikinęs, kad *BauGB* 13a straipsnio 1 dalies antro sakinio 1 punkto atveju Vokietijos teisės aktų leidėjas tikrai neperžengė diskrecijos, pagal SPAV direktyvos 3 straipsnio 5 dalį suteikiamos valstybėms narėms dėl planų ir programų, patenkančių į šios direktyvos 3 straipsnio 3 ir 4 dalių taikymo sritį, ribų.

44. Iš tikrųjų pažymėtina, kaip teigia ir Komisija, kad šioje byloje kyla klausimas, ar Vokietijos teisės aktų leidėjas teisėtai atsižvelgė į visus atitinkamus kriterijus, išvardytus SPAV direktyvos II priede, be kita ko, į kriterijų, kurį aiškiai nurodė Teisingumo Teismas minėtame Sprendime *Valčiukienė ir kt.*, t. y. susijusių gamtinių teritorijų pažeidžiamumą (minimą SPAV direktyvos II priedo 2 punkto šeštoje įtraukoje¹⁸). Beje, įstatymo pagrindime, kuriuo remiasi Vokietijos vyriausybė, šis kriterijus visai neaptariamas iš esmės.

45. Bet kuriuo atveju šioje išvadoje, siekiant naudingai atsakyti nacionaliniam teismui į jo pateiktą prejudicinį klausimą, reikia atkreipti dėmesį visų pirma į šio teismo teiginį dėl *BauGB* 13a straipsnio 1 dalies antro sakinio 1 punkto atitikties SPAV direktyvai – o tai šis teismas bet kuriuo atveju turi išsamiai išnagrinėti sprenddamas ginčą pagrindinėje byloje – ir, antra, į tai, kad akivaizdu, jog prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo iškeltas klausimas – tai abiejų aptariamų nuostatų, t. y. *BauGB* 13a straipsnio 1 dalies antro sakinio 1 punkto ir 214 straipsnio 2a dalies 1 punkto, taikymo kartu klausimas.

2. *BauGB* 214 straipsnio 2a dalies 1 punktas (dėl planų palikimo galioti)

46. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, pagrindinėje byloje susiklosčiusiomis aplinkybėmis neįvykdyta *BauGB* 13a straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje nustatyta pirmoji sąlyga (vadinamoji *kokybės sąlyga*), nes į aptariamą planą įtrauktos ne tik vidaus, bet ir išorės plėtros priemonės. Būtent dėl šio vertinimo, kurį pateikia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, prejudicinis klausimas tampa svarbus.

47. Be to, jei būtų kalbama apie tikrą vidaus plėtros planą, būtų teisėtai taikyta *pagreitinta* procedūra ir iš esmės nebūtų jokios problemos.

48. Taip pat, jei pritarčiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teiginiui, kad *BauGB* 13a straipsnio 1 dalis atitinka SPAV direktyvą, vis dėlto kiltų klausimas dėl šios direktyvos veiksmingumo *BauGB* 214 straipsnio 2a dalies 1 punkto taikymo ir klaidingo sąlygos, nurodytos *BauGB* 13a straipsnio 1 dalies antro sakinio 1 punkte, vertinimo atveju.

49. Iš tikrųjų iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad *BauGB* 214 straipsnio 2a dalies 1 punktas dėl planų palikimo galioti lemia tai, jog planai, dėl kurių turėjo būti atliktas aplinkosaugos vertinimas, lieka galioti, nors buvo parengti neatlikus šio vertinimo.

50. Reikia konstatuoti, kad taip pagal Vokietijos nustatytą sistemą SPAV direktyvos 3 straipsnio 1 dalis, kurioje reikalaujama, kad dėl šių planų būtų atliktas aplinkosaugos vertinimas, visiškai netenka veiksmingumo.

51. Iš tikrųjų tam, kad SPAV direktyvos nuostatos būtų veiksmingos, valstybės narės turi užtikrinti, be kita ko, kad dėl visų planų ir programų, dėl kurių negalima atmesti pasekmių aplinkai buvimo tikimybės, būtų atliekamas poveikio aplinkai tyrimas. Mano nuomone, pagrindinės bylos atveju tokios grėsmės esama ir, kaip paaikškinu šioje išvadoje, pagal Vokietijos teisę tokia garantija nesuteikiama.

18 — T. y. „vertę ir pažeidžiamumą tos teritorijos, kuriai gali būti daromas poveikis“.

52. Iš tikrųjų planas, neatitinkantis *BauGB* 13a straipsnyje nustatytų sąlygų, nėra planas, kuris pagal SPAV direktyvą negali lemti pasekmių aplinkai. Taigi dėl tokio plano, remiantis šia direktyva, turi būti atliktas poveikio aplinkai tyrimas. Tačiau pagal Vokietijos teisę – ir būtent dėl to, kad pagal *BauGB* 214 straipsnio 2a dalies 1 punktą už tokį pažeidimą netaikoma teisinė sankcija – taip nėra.

53. Todėl teismas negali kontroliuoti, kaip savivaldybė taiko *BauGB* 13a straipsnį.

54. Iš tikrųjų pagrindinėje byloje nacionalinis teismas neturi jokios galimybės sustabdyti jos nagrinėjimą (pavyzdžiui, nurodęs atlikti aplinkosaugos vertinimą) ar kaip nors kitaip pasiekti, kad būtų ištaisytas pareigos atlikti poveikio aplinkai tyrimą neįvykdymas. Todėl nacionalinis teismas ir pateikė prejudicinį klausimą.

55. Nesant tokios teisinės kontrolės galimybės, nėra jokių garantijų, kad įgyvendinama savo diskreciją savivaldybė visada vadovausis SPAV direktyvos II priede nurodytais kriterijais, į kuriuos Vokietijos teisės aktų leidėjas kaip tik ir siekė atsižvelgti įvesdamas vidaus plėtros sąvoką.

56. Todėl reikia pažymėti, kad *BauGB* 214 straipsnio 2a dalies 1 punkto taikymas trukdo taikyti SPAV direktyvos 3 straipsnio 5 dalies pirmą sakinį užkirsdamas kelią taikyti bet kokias sankcijas nacionalinėms valdžios institucijoms už diskrecijos, turimos pagal šią direktyvą, ribų peržengimą.

3. Dėl veiksmingumo, lojalaus bendradarbiavimo ir veiksmingos teisminės gynybos principų pažeidimo

57. Teisingumo Teismo praktika, pirmiausia neseniai priimtas – po sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą – Sprendimas *Inter-Environnement Wallonie ir Terre wallonne*¹⁹, patvirtina išvadą, kurią priėjau šios išvados 50 ir 56 punktuose.

58. Iš tikrųjų dabar iš Teisingumo Teismo praktikos (žr. minėto sprendimo 44 punktą) matyti: „kadangi iki priimant „planą“ arba „programą“ reikia atlikti jų pasekmių aplinkai vertinimą pagal [SPAV direktyvos] reikalavimus, kompetentingos institucijos privalo imtis *visų* bendrų arba specialių priemonių siekiant pašalinti tokio vertinimo neatlikimo pasekmes (pagal analogiją žr. minėto Sprendimo *Wells*²⁰ 68 punktą)“ (išskirta mano).

59. Minėto Sprendimo *Inter-Environnement Wallonie ir Terre wallonne* 45 punkte priduriama, kad „tokia pareiga taip pat taikoma nacionaliniams teismams, kurie nagrinėja ieškinius dėl tokio nacionalinės teisės akto, ir šiuo klausimu reikia priminti, kad procesines taisykles, taikomas tokiems ieškiniams, kurie gali būti pareiškiami dėl tokių „planų“ arba „programų“, vadovaujantis valstybių narių procesinės autonomijos principu, turi nustatyti kiekvienos valstybės narės vidaus teisės sistema, tačiau su sąlyga, kad jos nėra mažiau palankios nei tos, kurios taikomos panašioms vidaus teisės situacijoms (lygiavertiškumo principas), ir kad *dėl jų Sąjungos teisinės sistemos suteiktų teisių įgyvendinimas netampa praktiškai neįmanomas arba pernelyg sudėtingas* (veiksmingumo principas) (žr. minėto Sprendimo *Wells* 67 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką)“ (išskirta mano).

60. Todėl pagal minėto Sprendimo *Inter-Environnement Wallonie ir Terre wallonne* 46 punktą „tokias bylas nagrinėjantys teismai, remdamiesi nacionaline teise, šiuo klausimu turi priimti priemones dėl „plano“ arba „programos“, kurie priimti nesilaikant pareigos atlikti aplinkosaugos vertinimą, sustabdymo arba panaikinimo (pagal analogiją žr. minėto Sprendimo *Wells* 65 punktą)“ (išskirta mano).

19 — Minėto sprendimo 44–47 punktai. Žr. atgarsį doktrinoje: H. C. F. J. A. de Waele *Jurisprudentie bestuursrecht* 2012, Nr. 99, F. Gazin „Directive“, *Europe*, 2012 m. balandis, kom. Nr. 4, p. 14; I. Koufaki „Stratigiki ektimisi epiptoseon schedion kai programmaton sto perivallon“, *Nomiko Vima*, 2012, p. 461 ir 462; taip pat M. Aubert ir kt. „Chronique de jurisprudence de la CJUE. Maintien provisoire d'une norme nationale incompatible avec le droit de l'Union“, *L'actualité juridique, droit administratif*, 2012, p. 995 ir 996.

20 — 2004 m. sausio 7 d. sprendimas (C-201/02, Rink. p. I-723).

61. Galiausiai minėto Sprendimo *Inter-Environnement Wallonie ir Terre wallonne* 47 punkte Teisingumo Teismas nusprendžia, kad „būtų nesilaikoma pagrindinio [SPAV direktyvos] tikslo, jeigu ši klausimą nagrinėjantys teismai, sprenddami tokius ieškinius ir laikydamiesi procesinio autonomiškumo, nepriimtų nacionalinėje teisėje numatytų priemonių, kurios tikėtų sukliudyti, kad toks planas arba programa, įskaitant projektus, kurie turi būti vykdomi pagal šią programą, būtų įgyvendinti neatlikus aplinkosaugos vertinimo“ (išskirta mano).

62. Taigi aišku, kad jei pagal SPAV direktyvą reikalaujama atlikti projekto pasekmių aplinkai vertinimą ir toks vertinimas neatliktas – kaip yra pagrindinės bylos atveju, – turi būti įmanoma teisinėmis priemonėmis užkirsti kelią atitinkamo plano įgyvendinimui.

63. Be to, minėtame Sprendime *Wells*, konkrečiai kalbant, jo 66 punkte, Teisingumo Teismas pripažino, kad valstybė narė privalo atlyginti bet kokią žalą, padarytą dėl to, kad neteisėtai nebuvo atliktas pasekmių aplinkai vertinimas²¹.

64. Taip pat norėčiau pridurti, kad, kaip pabrėžė Teisingumo Teismas Sprendime *Alassini ir kt.*²², „lygiavertiškumo ir veiksmingumo reikalavimai išreiškia bendrąją valstybių narių pareigą užtikrinti iš Sąjungos teisės kylančių asmenų teisių teisminę gynybą“.

65. Kadangi dėl nacionalinės teisės nuostatų – kaip antai aptariamų pagrindinėje byloje, susijusių su planų, kuriuos priimant padaryta pažeidimų, palikimu galioti – SPAV direktyva netenka veiksmingumo, yra pažeidžiamas veiksmingumo principas, – tai aiškiai matyti iš Teisingumo Teismo praktikos, nurodytos šios išvados 57–64 punktuose.

66. Iš tikrųjų, kaip jau nurodyta, iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos aišku, kad dėl *BauGB* 214 straipsnio 2a dalies 1 punkto Sąjungos teisės sistema suteiktų teisių įgyvendinimas tampa praktiškai neįmanomas.

67. Nepamirštant, kad pagal ESS 4 straipsnio 3 dalį valstybės narės turi padėti Europos Sąjungai įgyvendinti savo užduotis ir nesiimti jokių priemonių, kurios gali trukdyti siekti Sąjungos tikslų, iš nusistovėjusios teismo praktikos taip pat matyti, kad kiekvienas nacionalinis teismas, kaip valstybės narės institucija, nagrinėdamas jo jurisdikcijai priklausančią bylą pagal šiame straipsnyje nustatytą lojalaus bendradarbiavimo principą privalo visapusiškai taikyti tiesiogiai taikytiną Sąjungos teisę ir apsaugoti teises, kurios pagal ją suteikiamos privatiems asmenims, netaikydamas jokios Sąjungos teisei galinčios prieštarauti nacionalinės teisės nuostatos, neatsižvelgiant į tai, ar pastaroji priimta anksčiau, ar vėliau už Sąjungos teisės nuostatą²³.

68. Šioje byloje reikia atsižvelgti ir į tai, kad Teisingumo Teismas yra nusprendęs, jog su patį Sąjungos teisės pagrindą sudarančiais reikalavimais nesuderinama bet kuri nacionalinės teisės nuostata arba teisėkūros, administracinė ar teismo praktika, dėl kurios sumažėtų Sąjungos teisės veiksmingumas, kompetentingam šią teisę taikyti teismui šio taikymo metu neleidžiant imtis visko, kas būtina, kad nebūtų taikomos nacionalinės teisės aktų nuostatos, galinčios, nors ir laikinai, kliudyti visapusiškam Sąjungos teisės normų veiksmingumui²⁴.

21 — Žr. šio sprendimo 66 punktą. Taip pat žr. šiuo metu Teisingumo Teisme nagrinėjamą bylą *Leth* (C-420/11), kurioje iš esmės sprendžiamas klausimas, ar vien dėl neatlikto aplinkosaugos vertinimo gali atsirasti teisė gauti kompensaciją iš valstybės. Žr. generalinės advokatės J. Kokott išvadą minėtoje byloje.

22 — 2010 m. kovo 18 d. sprendimas (C-317/08-C-320/08, Rink. p. I-2213, 49 punktas).

23 — Šiuo klausimu, be kita ko, žr. 1978 m. kovo 9 d. Sprendimą *Simmenthal* (106/77, Rink. p. 629, 16 ir 21 punktai) ir 1990 m. birželio 19 d. Sprendimą *Factortame ir kt.* (C-213/89, Rink. p. I-2433, 19 punktas).

24 — Žr., be kita ko, minėto Sprendimo *Simmenthal* 22 ir 23 punktus ir minėto Sprendimo *Factortame* 20 punktą.

69. Taigi nacionaliniai teismai, nagrinėjantys ieškinius dėl pažeidimų, susijusių su aplinkosaugos vertinimu, ar šio vertinimo neatlikimo, turi galėti laikydamiesi procesinės autonomijos imtis priemonių, tinkamų sukliudyti tam, kad būtų įgyvendintas projektas neatlikus pagal SPAV direktyvą reikalaujamo aplinkosaugos vertinimo²⁵. Taip pat vykstant leidimo suteikimo procedūrai, pagal kurią iš esmės nėra numatytas aplinkosaugos vertinimas, toks vertinimas turi būti atliktas vėliau, jei tai nebuvo padaryta per ankstesnes procedūras, susijusias su leidimu įgyvendinti tą patį bendrą projektą²⁶.

70. Ir paskutinis, bet ne mažiau svarbus dalykas – veiksmingos teisinės gynybos principas yra bendrasis Sąjungos teisės principas²⁷, kylantis iš valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų ir įtvirtintas 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 ir 13 straipsniuose²⁸. Šis bendrasis Sąjungos teisės principas dabar įtvirtintas Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsnyje²⁹.

71. Akivaizdu, kad tokiomis nacionalinės teisės nuostatomis, kaip antai aptariamoms pagrindinėje byloje, nesilaikoma šio bendrojo principo.

4. Baigiamosios pastabos

72. Pateikdamas baigiamąsias pastabas išnagrinėsiu M savivaldybės ir Vokietijos vyriausybės argumentus.

73. Visų pirma, mano manymu, M savivaldybės pastabomis iš esmės tik linkstama apriboti galimus *BauGB* 214 straipsnio taikymo atvejus, kai klaidingai vertinamos *BauGB* 13a straipsnio 1 dalyje numatytos sąlygos.

74. M savivaldybė iš esmės siekia įrodyti, kad *BauGB* 214 straipsnis taikomas tik tada, kai vidaus plėtros sąvokos, nurodytos *BauGB* 13a straipsnio 1 dalyje, vertinimo klaida yra objektyviai neįmanoma arba buvo padaryta visiškai sąmoningai, arba kai net visai nebuvo vertinamos pagreitintos procedūros taikymo sąlygos.

75. M teigimu, šios bylos atveju taip nėra, nes nebuvo noro klysti ir net ji nežinojo daranti klaidą arba ši yra labai atsitiktinė ir nereikšminga. Šis argumentas vienokia ar kitokia forma pateikiamas ir Vokietijos vyriausybės pastabose.

76. Iš tikrųjų Vokietijos vyriausybė tvirtina, kad *BauGB* 214 straipsnio 2a dalies 1 punkto taikymo atvejai yra reti, pirmiausia dėl to, kad Vokietijos savivaldybės saistomos įstatymo, taip pat dėl to, kad Vokietijos urbanizacijos srities teisės aktuose esama kitų bendrųjų programinių nuostatų, ribojančių pagreitintos procedūros taikymą.

25 — Šiuo klausimu žr. minėtą Sprendimą *Inter-Environnement Wallonie ir Terre wallonne* ir generalinės advokatės J. Kokott išvados minėtoje byloje *Leth* 39 punktą.

26 — 2011 m. kovo 17 d. Sprendimas *Brussels Hoofdstedelijk Gewest ir kt.* (C-275/09, Rink. p. I-1753, 37 punktas) ir generalinės advokatės J. Kokott išvados minėtoje byloje *Leth* 39 punktas.

27 — Žr., be kita ko, 1986 m. gegužės 15 d. Sprendimą *Johnston* (222/84, Rink. p. 1651, 18 punktas), 1987 m. spalio 15 d. Sprendimą *Heylens ir kt.* (222/86, Rink. p. 4097, 14 punktas) ir 2001 m. sausio 11 d. Sprendimą *Siüles* (C-226/99, Rink. p. I-277, 17 punktas).

28 — Žr., be kita ko, minėto Sprendimo *Heylens ir kt.* 14 punktą ir 1992 m. gruodžio 3 d. Sprendimą *Oleificio Borelli prieš Komisiją* (C-97/91, Rink. p. I-6313, 14 punktas).

29 — Žr. 2010 m. gruodžio 22 d. Sprendimą *DEB* (C-279/09, Rink. p. I-13849, 30 ir 31 punktai), 2011 m. kovo 1 d. Nutartį *Chartry* (C-457/09, Rink. p. I-819, 25 punktas) ir 2011 m. liepos 28 d. Sprendimą *Samba Diouf* (C-69/10, Rink. p. I-7151, 49 punktas). Taip pat žr. 2012 m. lapkričio 6 d. Sprendimą *Otis ir kt.* (C-199/11, 46 ir paskesni punktai).

77. Pakanka pažymėti, kad šis argumentas šioje byloje neturi reikšmės³⁰. Be to, aplinkybės, jog, kaip teigia Vokietijos vyriausybė, galima apriboti situacijas, kuriomis pagal *BauGB* 214 straipsnio 2a dalies 1 punktą leidžiama palikti galioti vidaus plėtros užstatymo planą, bet kuriuo atveju nepakanka, kad būtų užtikrintas šio straipsnio suderinamumas su SPAV direktyvos 3 straipsnio 5 dalimi.

78. Vokietijos vyriausybė priduria, kad klaida dėl kokybės sąlygos, numatytos *BauGB* 13a straipsnio 1 dalyje, buvimo turi būti „akivaizdi ir didelė“, kad neturi būti „labai pažeisti“ aplinkosaugos interesai arba apeitos minėtame 13a straipsnyje nustatytos sąlygos³¹ ir „kad esant klaidos rizikai turi būti atsvertas bendrųjų miestų plėtros planų pažeidžiamumas“³². Vokietijos vyriausybė teigia, kad *BauGB* 214 straipsnio 2a dalies 1 punktas apima ne visus pažeidimus. Taigi jis netaikomas: a) jei visiškai nėra konkrečios vidaus plėtros situacijos³³; b) jei nėra bent vieno faktinės situacijos įvertinimo atsižvelgiant į vidaus plėtros perspektyvą³⁴; c) jei suprantamo netikrumo ir abejonų yra per daug³⁵; d) jei ploto atžvilgiu nėra nereikšmingai peržengiama vidaus sritis³⁶; ir e) jei tai yra plotai, kurie nėra ant išorės ir vidaus sričių ribos³⁷.

79. Reikia konstatuoti, kad visais šiais argumentais minėta vyriausybė siekia įrodyti, kad, išskyrus akivaizdžios klaidos, sąmoningai padarytos klaidos ar esminių dalykų pažeidimo atvejus, *BauGB* 214 straipsnio 2a dalies 1 punktas netaikomas.

80. Kompetenciją aiškinti *BauGB* 214 straipsnį turi ne Teisingumo Teismas, o prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, tačiau šis nepateikia jokios nuorodos, kuri leistų manyti, kad jis pritaria tokiam aiškinimui. Šiomis aplinkybėmis, net jei M savivaldybės ir Vokietijos vyriausybės pateiktas aiškinimas būtų teisingas, jų argumentai šiuo atveju neturi reikšmės, nes prejudicinis klausimas yra susijęs su visų rūšių klaidomis, kurios gali patekti į *BauGB* 214 straipsnio taikymo sritį.

81. Bet kuriuo atveju aišku, kad *BauGB* 214 straipsnis taikomas, jei buvo klaidingai įvertinta *BauGB* 13a straipsnio 1 dalies antro sakinio 1 punkte nustatyta kokybės sąlyga. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, aplinkybėmis, kokios susiklostė pagrindinėje byloje, į planą yra įtrauktos išorės plėtros priemonės, o tai neigia patį vidaus plėtros užstatymo plano, dėl kurio leidžiama taikyti *pagreitintą* procedūrą, buvimą.

82. Be to, Vokietijos vyriausybė tvirtina³⁸, kad vidaus plėtros užstatymo planas – tai planas, kuriame nustatomas „*nedidelių teritorijų naudojimas vietos lygiu*“. Taigi šis planas kartu atitinka SPAV direktyvos 3 straipsnio 3 dalyje nustatytą pagrindinę sąlygą. Vokietijos vyriausybė teigia, kad remiantis neatsižvelgimo pagrindais, nurodytais *BauGB* 13a straipsnio 1 dalies ketvirtame ir penktame sakiniuose, pagal apibrėžtį tai negali būti planai remiantis SPAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalimi, dėl kurių, kaip nustatyta Sąjungos teisės aktų leidėjo, paprastai turi būti atliekamas aplinkosaugos vertinimas. Nors ši pastaba teisinga, ji visiškai nepaneigia išvadų, kurias padariau dėl *BauGB* 214 straipsnio. Tas pats pasakytina ir apie Vokietijos vyriausybės teiginius, išdėstytus jos rašytinių pastabų 74–81 punktuose, nes iškilęs klausimas – bent jau šioje Teisingumo Teismo nagrinėjamoje byloje³⁹ – yra ne *BauGB* 13a straipsnio atitikties SPAV direktyvai, o *BauGB* 13a ir 214 straipsnių taikymo kartu suderinimo su šia direktyva klausimas.

30 — Žr. 2003 m. vasario 27 d. Sprendimą *Santex* (C-327/00, Rink. p. I-1877, 57 ir paskesni punktai).

31 — Žr. Vokietijos vyriausybės pastabų 31 punktą.

32 — Ten pat, 43 punktas.

33 — Ten pat, 45 punktas.

34 — Ten pat, 48 punktas.

35 — Ten pat, 49 punktas.

36 — Ten pat.

37 — Ten pat, 50 punktas.

38 — Ten pat, 73 punktas.

39 — Žr. šios išvados 45 punktą.

83. Nors tiesa ir tai⁴⁰, kad *BauGB* 13a straipsnyje nustatytos kokybės sąlygos pažeidimas ne visada lemia reikšmingas pasekmes aplinkai, vis dėlto niekas neklaido, kad – faktiškai – tai nėra jau vidaus plėtros užstatymo planas.

84. Taip pat tiesa, kad, kaip teigia Vokietijos vyriausybė⁴¹, *BauGB* 214 straipsnis nepanaikina to, kad su ploto riba susijusios vertinimo klaidos lemia negaliojimą, bet ir vėl reikia konstatuoti, kad problemą sudaro ne tai⁴², o aplinkybė, jog pagrindinės kokybės sąlygos neįvykdymas neturi reikšmės galiojimui, t. y. teisinių pasekmių nebuvimas, kurį nurodė pati Vokietijos vyriausybė savo pastabų 88 punkte.

85. Galiausiai minėta vyriausybė teigia, jog „Sąjungos teisėje nėra reikalaujama, kad dėl procedūros pažeidimo atitinkamas teisės aktas būtų negaliojantis, bet kaip bendrieji teisės principai pripažįstami galutinis administracinių aktų pobūdis ir rūpinimasis teisiniu saugumu, kuris jį pagrindžia“⁴³.

86. Nors iš tikrųjų Sąjungos teisėje nėra reikalaujama atskira teisinės sankcijos rūšis, vis dėlto pagal šią teisę negalima leisti, kad direktyva netektų veiksmingumo. Valstybės narės pagal direktyvą turimos diskrecijos ribų peržengimo teisinė pasekmė nebūtinai turi būti teisės akto, kuriuo šis peržengimas sukonkretinamas, pripažinimas negaliojančiu, tačiau ji turi bent jau reikšti, kad šis peržengimas negali būti atliktas arba vykdomas (pavyzdžiui, plano įgyvendinimo sustabdymas arba plano įgyvendinimo sustabdymo sąlyga, ar šiuo atveju procedūra, kai aplinkosaugos vertinimas dar gali būti atliktas vykstant teismo procesui).

87. Atsižvelgdamas į visa tai, kas išdėstyta, manau, kad visai nesant teisinės gynybos ir kontrolės tuo atveju, kai neteisėtai neatliekamas pasekmių aplinkai vertinimas – kaip pagrindinėje byloje – SPAV direktyva netenka veiksmingumo⁴⁴, nesilaikoma nacionalinių procedūrų veiksmingumo principo, užtikrinančio piliečių teisių apsaugą, taip pat veiksmingos teisminės gynybos principo ir prieštaraujama lojalaus bendradarbiavimo principui, pagal kurį valstybės narės privalo panaikinti neteisėtas Sąjungos teisės pažeidimo pasekmes⁴⁵.

IV – Išvada

88. Todėl į *Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg* pateiktą klausimą reikia atsakyti taip:

2001 m. birželio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/42/EB dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimo 3 straipsniu, taip pat veiksmingumo, lojalaus bendradarbiavimo ir veiksmingos teisminės gynybos principais draudžiami valstybės narės teisės aktai – kaip antai aptariamai pagrindinėje byloje, – pagal kuriuos dėl sąlygos, nustatytos teisės norma, kuria perkeliama ši direktyva, siekiant, kad ypatingos rūšies užstatymo planą būtų galima priimti neatlikus išankstinio aplinkosaugos vertinimo, pažeidimo negalima imtis jokios teisminės gynybos priemonės, nes remiantis minėtais teisės aktais šis pažeidimas visai neturi reikšmės minėto užstatymo plano galiojimui.

40 — Žr. Vokietijos vyriausybės pastabų 83 punktą.

41 — Savo pastabų 87 punkte.

42 — Žr. tą patį argumentą, pateikiamą minėtų pastabų 90 punkte.

43 — Ten pat, 100 punktas. Vokietijos vyriausybė remiasi šia teismo praktika: 2004 m. sausio 13 d. Sprendimu *Kühne & Heitz* (C-453/00, Rink. p. I-837, 24 punktas) ir 2008 m. vasario 12 d. Sprendimu *Kempter* (C-2/06, Rink. p. I-411, 37 punktas).

44 — Žr., be kita ko, šios išvados 36 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką.

45 — Žr., be kita ko, minėto Sprendimo *Wells* 64 punktą.